

Василенко О. М.

Хмельницький національний університет

МЕТОДИКА НАПИСАННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ В ЖУРНАЛ, ЩО ІНДЕКСУЄТЬСЯ У БАЗІ ДАНИХ SCOPUS ЧИ WEB OF SCIENCE

На сьогоднішній день до науково-педагогічних працівників, здобувачів наукових ступенів та вчених звань висувають все більше вимог щодо підвищення наукової майстерності та збільшення кількості дослідницьких результатів. Науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти у своїй роботі мають спиратися на передові тенденції в розвитку науки та навчати молодь, надаючи приклад міжнародного досвіду і знань. У подальшому практика роботи з науковими матеріалами сформує у студентів вміння працювати з такими текстами, шукати новітню літературу, інформацію з різних джерел для своїх науково-дослідних робіт, вдосконалювати власні наукові напрацювання з врахуванням світового досвіду. Найкращим способом апробації нових знань, правильного їх оформлення та доведення до відома якнайширшого кола зацікавлених осіб є публікація результатів цих досліджень у міжнародних рейтингових журналах, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

Scopus є найбільшою у світі універсальною реферативною базою даних з можливостями відстеження наукового цитування публікацій. Ця база даних була заснована у 2004 році. Її розробником та власником є видавнича корпорація Elsevier. Ресурс індексує понад 21500 рецензованих наукових журналів (близько 60 млн. записів) із різних галузей знань – природничих наук, математики, інженерії, технології, охорони здоров'я та медицини, соціальних і гуманітарних наук, а також 130000 книг (Кирилова О., 2013).

Web of Science або Web of Knowledge – це пошукова платформа компанії Thomson Reuters, що поєднує реферативні бази даних публікацій у наукових журналах та патентів, в тому числі бази даних, що враховують взаємне цитування публікацій. Ця платформа була утворена у 2001 році, а її власником є інвестиційна компанія Clarivate Analytics. Web of Science охоплює матеріали з природничих, технічних, біологічних, суспільних, гуманітарних наук і мистецтва та включає понад 12000 журналів, 23000000 патентів і понад 160 000 матеріалів конференцій (Жабін А., 2016).

Проте слід наголосити на тому, що бази даних Scopus та Web of Science є бібліографічними й реферативними платформами, які не ведуть власної видавничої діяльності, а займаються тим, що складають переліки вартих уваги наукових видань та здійснюють їх наукометричну обробку, головним чином відстежують цитованість робіт, опублікованих у цих виданнях, і складають відповідні індекси. Отже, «опублікуватися в Скопусі» в буквальному смислі цього виразу просто неможливо, оскільки ані Scopus, ані Web of Science нічого не публікують, окрім переліків наукових видань, які ними індексуються (Шрамко Я., 2018).

Журнали, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science проходять щорічні перевірки та підтверджують своє право індексації. Тому ці видання висувають надзвичайно серйозні вимоги до публікації наукових статей у них. З огляду на це, розглянемо більш докладно те, якою є методика написання наукової статті та її публікації у виданні, що входить в Scopus або Web of Science.

Перш за все, перед написанням тексту статті потрібно ознайомитися з вимогами до оформлення публікацій в журналі, в якому науковець хоче опублікувати свою статтю. Однією з найважливіших вимог до статті є актуальність її теми. Також при визначенні теми статті потрібно знайти оптимальне поєднання власного наукового інтересу і викликів кон'юнктури ринку наукових робіт суміжного профілю.

Наступною важливою вимогою до статті є структурованість її матеріалу. Зазвичай, структура статті повинна містити такі елементи: Вступ (Introduction), Методика дослідження (Methods), Результати дослідження (Results), Обговорення (Discussion), Висновки (Conclusions), Список використаних джерел (References).

Анотація (Abstract) до статті відіграє важливу роль тому, що допомагає науковцю вирішити питання читати цю статтю чи ні. Анотація має відображати актуальність теми, мету, методи і результати дослідження, які викладені у статті. Також в анотації можна зазначити рекомендації для кого саме ця стаття буде цікавою та корисною. Обов'язковими рисами анотації є її інформативність (без загальних слів), оригінальність, змістовність, структурованість та компактність.

У Вступі (Introduction) потрібно описати сучасний стан розробки проблеми, що висвітлюється у статті. Науковцю слід пам'ятати, що основна частина посилань у статті має бути на авторитетні джерела останніх 5-7 років, більшість з яких мають становити наукові публікації у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus та / або Web of Science.

Такий елемент статті, як Методика дослідження (Methods) потребує детального опису й обґрунтування. Науковцю слід охарактеризувати використані ним методи дослідження, зробити посилання на їх першоджерела, зазначити інформацію про вибірку досліджуваних, з якою він працював та те, які методи статистичної обробки даних були використані. В описі вибірки досліджуваних необхідно подати відомості про кількісний склад вибірки, її розподіл за статтю, віком тощо. Кількість учасників дослідження визначається метою дослідження і має бути достатньою для забезпечення достовірності отриманих результатів. Також автор статті має обов'язково зазначити те, в який спосіб учасники дослідження надали свою згоду на участь у ньому (усна чи письмова згода).

В Результатах дослідження (Results) науковець повинен в максимально стислій, лаконічній та зрозумілій формі представити результати свого дослідження. В цьому елементі статті доцільно подати таблиці і рисунки, в яких відображені результати проведеного дослідження.

Обговорення (Discussion) включає узагальнення і оцінку результатів дослідження, їх інтерпретацію. Даний структурний елемент статті спрямований на визначення місця отриманих в ході власних досліджень результатів в загальній структурі знань за напрямком. Обговорення містить оцінку достовірності отриманих результатів та їх порівняння з результатами вітчизняних і зарубіжних вчених, пропозиції щодо подальших напрямків робіт, обґрунтування необхідності проведення додаткових досліджень, обговорення негативних результатів. У разі виконання прикладної роботи вказують практичне значення отриманих результатів – як і де вони можуть бути використані.

У Висновках (Conclusions) міститься оцінка повноти вирішення поставлених задач, практична, наукова і соціальна цінність результатів проведеного дослідження, рекомендації щодо конкретного їх використання. Науковцю слід пам'ятати, що результати та ідеї, наведені в цьому абзаці повинні запам'ятися читачеві найбільше.

Однією з найважливіших вимог до статті є правильне оформлення Списку використаних джерел (References). У базах даних Scopus та Web of Science пропонується різні варіанти стандартів для складання бібліографічних списків, але найпопулярнішим на сьогоднішній день є APA – American Psychological Association (5th ed.). Перед тим, як оформити бібліографію необхідно уважно переглянути вимоги до оформлення літературних джерел в обраному журналі та відформатувати їх відповідно до цих вимог. Для цього науковцю потрібно прочитати декілька статей в останніх номерах журналу, в який він хоче подати рукопис. Слід пам'ятати, що більша частина бібліографії у статті повинна бути опублікована за останні 5 років і бажано, щоб це були статті в журналах, що індексуються в базах даних Scopus та Web of Science. Автор статті має

ретельно перевірити чи на всі джерела зроблено посилання у тексті і, навпаки, чи всі посилання в тексті мають відповідник в бібліографії. Досить часто в журналах, що індексуються в базах даних Scopus та Web of Science вимагають подання перекладеного і транслітерованого латиницею списку використаних джерел: References (translated and transliterated).

Після написання статті та її оформлення настає черга подання рукопису до редакції журналу. Є два способи подання статті: традиційний спосіб чи он-лайн подача. За умови он-лайн подачі автору необхідно зареєструватися на сайті журналу на платформі Open Journal Systems та пройти п'ять кроків подання матеріалів. Для реєстрації на відкритій платформі обов'язковим є заповнення такої інформації про автора, як: ПІБ, місце роботи, посада, адреса електронної пошти та ORCID ID.

Після подання статті в редколегію журналу автор отримує підтвердження про прийняття його публікації. Далі робота над статтею передбачає наступні етапи:

1 етап – редагування статті, підготовка до рецензування.

2 етап – рецензування статті двома незалежними рецензентами протягом 30 днів, очікування рецензій.

3 етап – отримання рецензій, виправлення зауважень, надання відповідей на питання рецензента, переробка статті (1 місяць).

4 етап – відправка статті на вичитку носіям англійської мови для перевірки правильності подання матеріалу на цій мові.

5 етап – перевірка статті на наявність ознак плагіату.

6 етап – перевірка ПДФ версії статті та узгодження усіх питань з її автором.

7 етап – підписання угоди з автором статті про її відкритий доступ.

8 етап – оплата публікації.

9 етап – публікація статті в журналі (Петлюченко Н., 2019).

Редакція журналу має право не розглядати статті, які:

- не відповідають вимогам до оформлення та до наукового стилю викладу матеріалу;
- не мають наукової новизни та практичної значущості;
- не відповідають тематиці журналу;
- виконані з використанням автоматичного комп'ютерного перекладача;
- не відредаговані (містять граматичні та стилістичні помилки);
- порушують етику наукових досліджень, зокрема, якщо у статті виявлено плагіат, самоплагіат, фабрикація результатів досліджень, дублювання публікації (duplicate publication) (Тихонкова І., 2017).

Варто зауважити, що редакційні колеги видань, що входять до баз даних Scopus та Web of Science надають перевагу тим публікаціям, які були підготовлені у співавторстві із закордонними колегами, а також статтям дослідницького характеру, які відображають результати проведених емпіричних досліджень.

Таким чином, розгляд методики написання та подання наукової статті у журнал, який індексується в базі даних Scopus чи Web of Science показав, що це досить складний і тривалий процес, дотримання усіх етапів якого, на нашу думку, дасть змогу автору уникнути типових помилок в публікації своїх матеріалів досліджень та коректно представити їх в рейтингових міжнародних наукових виданнях.